

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Dışişleri Bakanı Hakan Fidan** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri'nin Yüksekova (Gever) ilçesine bağlı Güldalı (Bilinbasan) köyü, İran sınırında bulunan küçük bir köy olarak hayvancılıkla geçimini sağlamaktadır. Ancak son dönemde, köyde yaşanan bir olay bölgedeki yurttaşları zor durumda bırakmıştır. Yaklaşık iki ay önce, Güldalı köyünde çoban gözetimindeki sürüden ayrılan 200'e yakın koyun, kuzu ve koç, sınır ihlali yaparak İran topraklarına geçmiş ve bir daha dönmedikleri iddia edilmektedir. Günlerce hayvanlarını arayan yurttaşlar, olayı hem yerel yetkililere hem de Tarım ve Orman Bakanlığı'na taşımış; fakat olayda net bir çözüme ulaşamamıştır.

Koyun ve koçların kaybolmasından sonra, Güldalı köyündeki hayvan sahipleri sınırın İran tarafına geçerek durumu araştırmak istemişlerdir. Başlangıçta İran sınır karakolundaki görevliler, hayvanların kendi kontrollerinde olduğunu belirtmiş; fakat daha sonra bu açıklamayı geri çekmişlerdir. Yurttaşlar bu belirsizlik üzerine kaymakamlığa ve ilçe tarım müdürlüğüne dilekçelerle başvurarak yardım istemiş, ancak herhangi bir sonuç alamamışlardır.

Olayın çözümü için başvurdukları resmi kanalların yetersiz kalması üzerine, köylüler kendi araştırmalarına devam etmiş ve İran'daki yurttaşlardan elde ettikleri bir video, olayın seyrini değiştirmiştir. Video görüntülerinde, kayıp koyun ve koçların İran'ın Sero bölgesindeki bir karakolda alıkonulduğu açıkça gözükmemektedir. Bu gelişmeyle birlikte yurttaşlar, ellerindeki video kanıtını da ekleyerek ikinci bir dilekçe hazırlamış ve yetkililere yeniden başvurmuştur. Fakat İran tarafı, hayvanların kendilerinde olmadığını resmi olarak bildirmiştir.

Bu olay, sadece bir sınır ihlali meselesi değil; aynı zamanda köylülerin bir yıllık emek ve masraflarının yok olmasına neden olabilecek bir durumdur. Yüksekova'nın dağlık ve zor coğrafyasında, hayvancılık köylüler için ana geçim kaynağıdır. Bu nedenle, kaybolan koyun ve koçlar hem ekonomik hem de sosyal anlamda büyük bir kayıp yaratmıştır. Yurttaşlar, hayvanlarının ya kendilerine iade edilmesini ya da maddi zararlarının tazmin edilmesini talep etmektedir.

Olay, Türkiye ile İran arasındaki sınır ihlali meselelerini gündeme getirmiştir. Bu tür sınır geçişleri ve hayvanların alıkonulması, uluslararası hukuk açısından da önemli sonuçlar doğurur. Özellikle Türkiye-İran Sınır Anlaşmaları ve Sınır Güvenliği Anlaşmaları çerçevesinde bu tür sorunların çözüme kavuşturulması mümkündür. Birleşmiş Milletler'in sınır ihtilaflarıyla ilgili hukuku, sınırda yaşanan bu tür olayların diplomatik yollarla çözülmesini önermektedir. Ayrıca,

Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) sınır ticaretiyle ilgili kuralları da sınır ötesi mülkiyet hakları ve ticaretin serbestliği konularında yol gösterici olabilir.

Türkiye'nin Tarım ve Orman Bakanlığı ile Dışişleri Bakanlığı bu tür olaylarda yurttaşların haklarını koruma altına almak ve ekonomik zararların giderilmesini sağlamak için devreye girmelidir. Türkiye'deki Hayvan Hakları Yasası ve sınır güvenliği ile ilgili düzenlemeler, yurttaşların kayıp hayvanlarının iadesi veya maddi zararlarının karşılanması sürecinde dikkate alınmalıdır.

Güldalı köyünde yaşanan bu olay, ekonomik koşulları zorlayan ve sınırda yaşanan hassasiyetleri ortaya koyan önemli bir vakadır. Yurttaşlar, kayıp koyun ve koçlarının teslim edilmesini ya da zararlarının karşılanmasını talep ederken, Türkiye ve İran hükümetleri arasında diplomatik girişimlerin hızlandırılması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Güldalı köyündeki yurttaşların kayıp koyun ve koçları ile ilgili olarak, Türkiye'nin Tahran Büyükelçiliği aracılığıyla İran makamlarına resmi bir başvuru yapılmış mıdır veya yapılacak mıdır? Eğer yapılmadıysa, bunun gerekçesi nedir?
2. İran tarafının koyunların kendi denetimlerinde olduğuna dair yaptığı açıklamanın ardından bu açıklamayı geri çekmesi, diplomatik bir girişim gerektiriyor mu? Türkiye ile İran arasında bu konuda resmi düzeyde bir görüşme yapılacak mıdır?
3. Türkiye-İran Sınır Anlaşmaları ve Sınır Güvenliği Anlaşmaları çerçevesinde, sınır ihlalleri sonucunda yurttaşların kaybolan hayvanlarının iadesine yönelik bir mekanizma mevcut mudur? Eğer yoksa, bu mekanizmanın oluşturulması için Dışişleri Bakanlığı ne tür adımlar atmayı planlıyor?
4. Güldalı köyündeki yurttaşların kayıp koyunları ile ilgili olarak, Birleşmiş Milletler'in sınır ihtilaflarına dair önerileri doğrultusunda uluslararası bir arabuluculuk süreci başlatmayı düşünüyor musunuz? Böyle bir süreç hayata geçirilecekse, bu süreç nasıl işleyecektir?
5. Kaybolan koyun ve koçların Türkiye'ye iade edilmemesi durumunda, yurttaşların ekonomik zararlarının tazmin edilmesi için İran'a karşı herhangi bir tazminat talebinde bulunmayı planlıyor musunuz? Bu yönde bir girişim başlatılacaksa, prosedür nasıl işleyecektir?
6. Türkiye ile İran arasında sınır ihlalleri ve hayvan kayıplarına ilişkin daha önce benzer olaylar yaşandı mı? Yaşandıysa, bu olayların çözümünde nasıl bir yol izlenmişti ve bu çözüm Güldalı köyündeki yurttaşlar için örnek teşkil edebilir mi?
7. Yurttaşların, İran sınırında alıkonulan hayvanlarının iadesi veya ekonomik zararlarının karşılanması konusunda doğrudan Dışişleri Bakanlığı'na başvurabilmeleri için herhangi bir resmi mekanizma bulunmakta mıdır? Eğer yoksa, böyle bir başvuru süreci oluşturulması düşünülmekte midir?
8. Türkiye-İran ilişkileri bağlamında, sınır ticareti ve hayvancılıkla ilgili olası sorunların önüne geçmek amacıyla mevcut protokoller ve anlaşmalar yeniden gözden geçirilecek mi? Özellikle sınır bölgelerinde yaşayan yurttaşların haklarını koruma altına alacak yeni düzenlemeler yapılması planlanıyor mu?